Община Божурище

СТРАТЕГИЯ ЗА ПОДКРЕПА НА ЛИЧНОСТНОТО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ 2021 – 2022 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. Въведение.....стр. 3
II. Аналитична част.....стр. 9
III.Основни изводи от аналитичната част.....стр. 17
IV. Стратегическа част.....стр. 17
V. Система за наблюдение на Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Божурище.....стр. 20
VI. Обща оценка на необходимите финансови и материални ресурси за изпълнение на Стратегията.....стр. 21
VII. Комуникационна програма.....стр. 21
VIII.Заключение.....стр. 21

I. Въведение

1. Общ контекст и предпоставки за разработване на Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

Личностното развитие е процес на развиване на уменията и качествата и усъвършенстване на потенциала на личността. Предоставянето на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците се изразява в осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им. Подкрепата се осъществява в съответствие с индивидуалните потребности и възможности на всяко дете и ученик и е насочена към разгръщане на пълния потенциал.

С настоящия документ се залагат конкретни мерки и дейности, предоставящи възможност за напредък в личностното развитие с диференциране на подходите на обща и допълнителна подкрепа.

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците се осигурява от институциите в системата на предучилищното и училищното образование, съвместно с държавните и местните органи и структури, и доставчиците на социални услуги. Институциите в системата на предучилищното и училищното образование самостоятелно разработват и прилагат цялостни политики за подкрепа за личностно развитие на детето и ученика и изграждане на позитивен организационен климат и развитие на училищната общност.

Настоящата Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Божурище е разработена в изпълнение на чл. 197 от Закона за предучилищното и училищното образование и чл. 5 от Наредбата за приобщаващото образование. Стратегията за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците на територията на община Божурище е изготвена за периода 2021 – 2022г. Тя задава рамката за осъществяване на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците, като описва визията, основните направления, целите и мерките за личностното развитие на децата и учениците в община Божурище. Този документ има за цел да създаде ефективен модел на общинска политика за приобщаващо образование и подкрепа за личностното развитие на деца и ученици, в съответствие с индивидуалните им образователни потребности.

Училището като средище, което събира на едно голям брой деца, е необходимо да осигури непосредствена възможност за превенция, интервенция при възникване на криза, за специализирана подкрепа или за бързо организиране на такава, при създала се необходимост.

Включването на подкрепата за личностно развитие като нов компонент в Закона за предучилищното и училищното образование отваря пътя за трансформация на образователната среда и за организиране на всички нейни елементи, обединяване на ресурсите, изграждане на позитивен психологически климат на приемане на различията, емоционално благополучие и успех на всеки.

Подкрепата извежда на преден план динамичният аспект на обучителните отношения между ученика и учителя и отношенията между учениците, учителите, родителите, специалистите и другия персонал, при които всеки един участва в процеса на разкриване и развитие на индивидуалния потенциал и приобщаване. Успехът на този процес минава през преместване центъра на **приобщаващото образование** в детската градина и в училище, през овластяване на образователните институции и на тяхното лидерство, през превръщането на детската градина и училището в общност от

професионалисти, които имат знанията и уменията как да бъдат полезни на децата, с които работят в отношения на доверие, в екип, с участието на родителите и най-вече - с участието на самите деца.

Екипната работа по случай на дете или ученик е нова стъпка в образователната политика, насочена към индивидуализиране на обучението, подкрепата и цялостната грижа за детето или ученика в периода му на обучение толкова дълго, колкото е необходимо. Да учат в отзивчиво и откликващо обкръжение, в което се приема различието, уважават се и се зачитат способностите и постиженията на учениците, както и способността на всеки да чувства и мисли. **Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците (обща и допълнителна)**, която институциите (детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена) в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват, е неразделна част от самостоятелно разработени и прилагани цялостни политики, чиито **основни принципи** са:

- изграждане на позитивен организационен климат, което изисква създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование;

- утвърждаване на позитивна дисциплина, основана на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите, превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях;

- развитие на училищната общност.

2. Законови основания за разработване на Стратегията

Разработването на Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците е постановено в чл. 196 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО). Съгласно чл. 176 на Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО), подкрепата за личностно развитие се предоставя на всички деца и ученици и цели да осигури:

- съответствие с индивидуалните им потребности;
- подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им;
- осъществяване на подкрепата за детето и ученика най-близо до мястото, където живее и учи.

В съответствие с постановката на чл. 174, ал. 1 от ЗПУО, осигуряването на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата трябва да се осъществява съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.

Важно условие за постигането на целите, принципите и приоритетите е разгръщане потенциала на всички участници в процеса – деца, ученици, родители, институции, гражданско общество. Взаимодействието на институциите и ефективните канали закомуникация с родители и граждани са основен фактор за осъществяването на целите на образованието, за подготовката на изградени, самостоятелни, конкурентноспособни личности, посредством развиване на компетентности, необходими на децата и учениците в съвременното общество.

Обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие:

О**бщата подкрепа за личностно развитие** е регламентирана в чл.178, ал.1 на ЗПУО. Тя се осигурява от детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие и включва:

- екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
- допълнително обучение по учебни предмети при условията на този закон;
- допълнителни модули за деца, които не владеят български език;
- допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
- консултации по учебни предмети;
- кариерно ориентиране на учениците;
- занимания по интереси;
- библиотечно-информационно обслужване;
- грижа за здравето;
- осигуряване на общежитие;
- поощряване с морални и материални награди;
- дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
- логопедична работа.

Допълнителна подкрепа за личностно развитиесе осигурява от детските градини, от училищата, от центровете за подкрепа за личностно развитие и от специализирани обслужващи звена. Допълнителната подкрепа се предоставя въз основа на оценката на индивидуалните потребности, която се извършва от екип за подкрепа за личностно развитие в детската градина или в училището. Важно нововъведение е разработването от екипите в детските градини и училищата на план за подкрепа на детето или ученика. Целта е постигането на по-гъвкав подход стимулиращ развитието на конкретното дете или ученик. Предоставя се на деца и ученици:

- със специални образователни потребности;
- в риск;
- с хронични заболявания;
- с изявени дарби.

Планът за подкрепа на детето или ученика определя:

- целите, задачите и конкретните дейности за допълнителна подкрепа за личностно развитие;
- описание на възможностите, силните страни и потенциала на детето или ученика за включване и участие в образователния процес и в дейността на институцията;
- определяне на вида и формата на обучение;
- определяне на вида на допълнителната подкрепа и конкретния срок за предоставянето ѝ;
- определяне на конкретни образователни цели и очаквани резултати от обучението на детето или ученика;
- определяне на начини за оценяване на напредъка на детето или ученика;
- определяне на специални педагогически, терапевтични и други методи и средства за постигане на целите;
- определяне честотата на осъществяване на дейностите за допълнителна подкрепа;
- описание на екипната работа с детето или ученика, на ролята и отговорностите на педагогическите специалисти, родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за него, при предоставянето на допълнителната подкрепа;
- описание на необходимите ресурси и координация на работата с децата и учениците, които получават допълнителна подкрепа за личностно развитие;

- определяне на часовете за ресурсно подпомагане - за дете или ученик със специални образователни потребности.

Допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:

- работа с дете и ученик по конкретен случай;
- психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- осигуряване на достъпна архитектурна, обща и подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
- предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
- ресурсно подпомагане.

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик посредством включване на ресурси, насочени към премахване на пречките възникващи в процеса на учене,както и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование и се реализира в съответствие със следните принципи:

1. Право на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище;
2. Достъп на всяко дете или ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности, с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа;
3. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
4. Приемане и зачитане на уникалността на всяко дете и ученик – индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че детето или ученикът да развие максимално своя потенциал;
5. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат в процеса на ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището;
6. Системен и холистичен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища – управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на децата и учениците;
7. Сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование – детската градина/училището, детето/ученика, семейството и общността;

8. Гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на децата и учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот.

Цел и обхват на документа:

Законът за предучилищното и училищното образование /ЗПУО/ определя образованието като национален приоритет, който включва участниците в образователния процес и институциите, както и отношенията и връзките между тях за постигане целите на образованието и положителното развитие на участниците в него. Участниците в този процес са децата, учениците, учителите, директорите и другите педагогически специалисти, както и не на последно място родителите.
Институциите в системата на предучилищното и училищното образование са детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие и специализираните обслужващи звена.
Участниците в образователния процес и институциите си партнират с общините и с други заинтересовани страни.
Главна ценност в образователната система е детето/ученикът. Всяка идея за развитие на българското училищно образование и предучилищно възпитание и подготовка, всяко едно действие в тази насока, трябва да бъдат осмисляни и прокарани през призмата на тази ценност. Интересите на останалите участници в образователния процес – учители, директори, кметове и общинска администрация, министър и администрация на Министерството на образованието и науката, издатели на учебници и учебни помагала и други, следва да бъдат подчинени на основната цел – осигуряване на равен достъп и качествено образование за нашите деца, както и подкрепа за личностното им развитие. Законът внася ново качество в нашето образование като регламентира приобщаващото образование. Всеки има право на образование и може да повишава образованието и квалификацията си чрез учене през целия живот.Приобщаващото образование е неизменна част от правото на образование. То е процесът на осигуряване за всички деца, включително за тези с увреждания, на равнопоставени възможности да получат ефективно образование, с необходимите допълнителни помощни средства и ресурсно подпомагане в общообразователни детски градини и училища, за да се подготвят децата за продуктивен живот като пълноценни членове на обществото.

Основни цели на настоящата Стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Божурище са:

1. Интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие иподкрепа на всяко дете и на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите,способностите и интересите му;
2. Съхраняване и утвърждаване на българската национална идентичност;
3. Придобиване на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация и активен граждански живот в съвременните общности;
4. Придобиване на компетентности за прилагане на принципите за устойчиво развитие;
5. Ранно откриване на заложбите и способностите на всяко дете и ученик и насърчаванена развитието и реализацията им;
6. Формиране на устойчиви нагласи и мотивация за учене през целия живот;
7. Придобиване на компетентности за разбиране и прилагане на принципите надемокрацията и правовата държава, на човешките права и свободи, на активното и отговорно гражданско участие;

8. Формиране на толерантност и уважение към етническата, националната, културната,езиковата и религиозната идентичност на всеки гражданин;
9. Формиране на толерантност и уважение към правата на децата, учениците и хората суврежданя;
9. Познаване на националните, европейските и световните културни ценности итрадиции;
10. Придобиване на компетентности за разбиране на глобални процеси, тенденции итехните взаимовръзки;
11. Придобиване на компетентности за разбиране и прилагане на принципите, правилата, отговорностите и правата, които произтичат от членството в Европейския съюз;
12. Ангажираност на Общината и юридическите лица с нестопанска цел,работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието и подкрепата.

Дейностите за подкрепа на личностното развитие подлежат на оптимизация в съответствие с разпоредбите на ЗПУО и налагат координираност между всички участници в образователния процес и органи на управление на централно и местно ниво.

Методика и участници в процеса на разработване на стратегическия документ

В изпълнение на чл. 196 от Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО), областният управител организира разработването на Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците, въз основа на Анализ на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците за всяка община на територията на областта. Анализът се изготвя от съответната общинска администрация и се приема с решение на общинския съвет по предложение на кмета на общината. В процеса на събиране на информация, необходима за изготвянето на Анализа, се включиха представители на всички институции и заинтересовани страни от общината:

• общинска администрация;
• училища;
• детски градини.

Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Божурище е краткосрочен стратегически документ, в който са планирани мерки и дейности за периода 2021 – 2022 г.

Връзка с други стратегически документи на национално, регионално и местно ниво

За осъществяване на политиката в сферата на образованието в Община Божурище и за изготвяне на Анализа е осъществена връзка със следните стратегически документи:

- Национална стратегия за младежта 2021-2030г.;
- Общинска стратегия за развитие на социалните услуги в община Божурище;
- Общинска програма за закрила на детето;
- Национална програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка 2006-2015г.;

II. Аналитична част

Анализ на настоящата ситуация и потребностите п отношение подкрепата на личностното развитие на децата и учениците в община Божурище. Състояние и предизвикателства:

1. Структура на образователната система в общината. Общинска мрежа от детски градини, училища и обслужващи звена за учебната 2019-2020г.

Образователната система в община Божурище е изградена от две детски градини, едно средно и едно основно училище, които са съсредоточени предимно в административния център на общината – град Божурище:
- ДГ „Буратино”-гр. Божурище;
- ДГ „Детелина”- гр. Божурище;
- СУ „Летец Христо Топракчиев”- гр. Божурище, включено в списъка на средищните училища в Република България.
- ОУ „Свети Свети Кирил и Методий”- с. Хераково;

Образованието е един от основните приоритети на Община Божурище. Изпълнявайки своите правомощия и отговорности, общината координира изпълнението на приема на ученици в общообразователните и профилирани паралелки; обхвата на децата и учениците, подлежащи на задължително образование; поддържането и обновяването на материално-техническата база. Общината съдейства за развитие на способностите и интересите на децата.

1.1.Брой паралелки, деца, ученици, педагогически персонал по учебни заведения:

Таблица 1: *Детски градини в община Божурище – брой деца (вкл. деца със СОП) и брой персонал (педагогически и непедагогически)*

№	Детска градина	Финансиране	Брой групи	Брой деца	от тях: бр. деца със СОП	Педагогически специалисти	Непедагогически персонал
1	ДГ „Буратино”- гр. Божурище	общинско	9	267	8	8	21
2	ДГ „Детелина”- гр. Божурище	общинско	7	156	1	14	15
Общо:			**16**	**423**	**9**	**22**	**36**

Броят на децата в двете детски градини е общо 423.

В ДГ „Буратино” за учебната 2019-2020година са записани 267 деца. Наблюдава се прираст от 64 деца за последните 3 години. Броят на групите е 9. Броя на децата насочени за ресурсно подпомагане към настоящия момент са 8 бр. С децата със специални образователни потребности (СОП) работят учителите и възпитателите от

детската градина, а също така имат осигурени логопед, психолог и ресурсен учител от Ресурсен Център – София област. Необходим е един ресурсен учител. Общият брой учители и възпитатели е 29, а на непедагогическия персонал е 21 бр.

Таблица 2:*Брой учители и възпитатели преминали въвеждаща квалификация за работа с деца със СОП, и брой учители и възпитатели, за които е необходима квалификация в ДГ „Буратино”*

Работа с деца със СОП			
Брой учители и възпитатели, работещи с деца със СОП	Брой учители и възпитатели, преминали въвеждаща квалификация за работа с деца със СОП	Брой учители и възпитатели, за които е необходима въвеждаща квалификация за работа с деца със СОП	Брой учители и възпитатели, за които е необходима продължаваща квалификация за работа с деца със СОП
18	**0**	**29**	**29**

Таблица 3:*Бройучители и възпитатели преминали необходима въвеждаща квалификация, и брой учители и възпитатели, за които е необходима квалификация за работа с деца в риск в ДГ „Буратино”*

Работа с деца в риск		
Брой учители и възпитатели, преминали въвеждаща квалификация за работа с деца в риск	Брой учители и възпитатели, за които е необходима въвеждаща квалификация за работа с деца в риск	Брой учители и възпитатели, за които е необходима продължаваща квалификация за работа с деца в риск
0	**29**	**29**

Таблица 4:*Брой учители и възпитатели преминали необходима въвеждаща квалификация, и брой учители и възпитатели, за които е необходима квалификация за работа с деца с проблемно поведение в ДГ „Буратино”*

Работа с деца с проблемно поведение		
Брой учители и възпитатели, преминали въвеждаща квалификация за работа с деца с проблемно поведение	Брой учители и възпитатели, за които е необходима въвеждаща квалификация за работа с деца с проблемно поведение	Брой учители и възпитатели, за които е необходима продължаваща квалификация за работа с деца с проблемно поведение
0	**29**	**29**

В ДГ „Детелина” има 156 деца, като за последните три години броят им е намалял с 20 деца. Броят на групите остава непроменен – 7 групи. ДГ „Детелина” има филиал в едно от селата на общината – с.Храбърско.За учебната 2019-2020 година има 1 дете със специални образователни потребности (СОП). Към момента няма ресурсен учител, който да работи и подкрепя приобщаването на деца със специални образователни потребности.
Ресурсните учители в България се назначават от 28-те ресурсни центрове в страната. Ресурсните центрове са специализирани звена към Министерството на образованието и науката, които съдействат за въвеждане на приобщаващо образование. Най-големият ресурсен център в страната е Ресурсен Център София – град.

Таблица 5: *Училища в община Божурище – брой ученици (вкл. ученици със СОП) и брой персонал (педагогически и непедагогически) през учебната 2019-2020г.*

№	**Училища**	**Финансиране**	**Брой ученици**	**от тях: бр. ученици със СОП**	**Педагогически специалисти**	**Непедагогически персонал**
1	СУ „Летец Христо Топракчиев”- гр. Божурище	общинско	637	24	66	15
2	ОУ „Св.Св. Кирил и Методий”- с. Хераково	общинско	43	0	7	5
Общо:			**680**	**24**	**73**	**20**

В СУ „Летец Христо Топракчиев” се обучават 637 ученици, в 29 паралелки. В съпоставка с изминалите учебни години броят на децата нараства, а също така и

паралелките са с 2 повече от предходни години. В дневна форма на обучение за 2019-2020 година са 633 ученици. В индивидуална форма на обучение са четирима ученици. Броят на учениците със специални образователни потребности (СОП) също е нараснал, като към момента са общо 24. Има 10 ученици с проблемно поведение, картотекирани от педагогическия съветник. Броят на учениците в риск също се е покачил от 2 на 10 бр. Наблюдава се положителна тенденция в броя ученици, получаващи стипендии за постигнати образователни резултати. За учебната 2019-2020г. те са 34 бр.

Таблица 6:*Брой ученици със СОП в начален, прогимназиален и гимназиален етап за учебната 2019/2020г.*

Населено място, училище	**I клас**	**II клас**	**III клас**	**IV клас**	**V клас**	**VI клас**	**VII клас**	**VIII клас**	**IX клас**	**X клас**	**XI клас**	**XII клас**
СУ"Летец Христо Топракчиев"	4	3	0	8	1	3	1	1	1	0	2	0

Таблица 7:*Брой ученици със специални образователни потребности (СОП), с хронични заболявания, с проблемно поведение (картотекирани от педагогически съветник) и ученици в риск,по данни на директорите на учебни заведения в община Божурище през учебната 2019-2020г.*

Брой проведени оценки на ученици със СОП	**Брой ученици със специални образователни потребности (СОП)**	**Брой насочени за ресурсно подпомагане ученици**	**Брой ученици с хронични заболявания**	**Брой ученици с проблемно поведение (картотекирани от педагогически съветник)**	**Брой ученици в риск**
9	**24**	**24**	**21**	**10**	**10**

Броят на децата насочени за ресурсно подпомагане е нараснал значително през последните няколко години, като към момента общия брой е 24.
В училището работят двама ресурсни учители, един педагогически съветник и един психолог, броят на непедагогическия персонал е 15 бр. С децата със специални образователни потребности се занимават 38 учители, като 32 от тях са преминали въвеждаща квалификация, на останалите 6 е необходима такава, а за 38 е необходима продължаваща квалификация. Необходими са още двама ресурсни учители. Броят учители и възпитатели, които работят с децата в риск и с тези с проблемно поведение също е недостатъчен. Учителите и възпитателите, преминали въвеждаща квалификация за работа с деца в риск е 6, а за 58 бр. е необходима въвеждаща квалификация в това направление. За учебната 2019-2020г. 50 ученици са посетили консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове.

Общият брой на учители и възпитатели в СУ „Летец Христо Топракчиев” е 64.

ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” се намира на територията на с. Хераково. В него се обучават 43 ученици. Има 5 паралелки в дневна форма на обучение. Общият брой на учители и възпитатели е 7, непедагогически персонал – 5 бр. За учебната 2019-2020г. 100% от учениците са посетили консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове.
И четирите образователни институции на територията на община Божурище се финансират от Общината. Също така, учебните заведения изпълняват различни проекти, финансирани по Оперативните програми на Европейския съюз, съфинансирани от Европейския Социален Фонд (ЕСФ), както и проекти по Националните програми на МОН.
Броят на децата, които напускат училище без да завършат задължителното основно образование е изключително нисък.

2. Състояние на материалната база. Финансиране.

Детските градини са общински и се помещават в сгради, публична общинска собственост. Сградите на детските градини са в отлично състояние, като за поддържането им всяка година се осигуряват средства чрез единния разходен стандарт и от местни дейности.
В дворовете на двете детски градини има обособени кътове за игра, които отговарят на нормативните изисквания на Наредба №1/12.01.2009 г. за условията и реда за устройството и безопасността на площадките за игра.
Обзавеждането в детските градини е много добро. Дидактичната база се обновява ежегодно. Оборудвани са с нови съвременни учебно-технически средства в групите, с цел създаване на среда, близка до семейната, достъпна и естетически издържана, креативна и провокираща детето за дейност.
Детските градини в общината разполагат със самостоятелни кухненски блокове, където се приготвя храната. Менюто се изготвя от специалисти, а доставката на хранителни продукти е организирана, чрез провеждане на обществена поръчка от община Божурище. Материално-техническата база в кухненските блокове се обновява периодично и частично по получени предписания на РЗИ.
Детските градини са на делегирани бюджети, а директорите им са второстепенниразпоредители с бюджет. Бюджетът им се формира от средства по ЕРС (Единен разходен стандарт) за делегираните от държавата дейности през съответната година, преходния остатък за дейността от предходната година и средствата по разходен стандарт от местни приходи за съответната година. Делегираният бюджет се утвърди като стабилно работещ механизъм, позволяващ на директорите, в резултат на добър мениджмънт, да подобряват материално-техническата и дидактичната база.
И двете детски градини на територията на община Божурище участват и в разпределението на средства за подпомагане храненето на децата от подготвителните групи в детските градини по реда на Постановление № 219от 5 октомври 2017г.Ежегодно по реда на Постановление № 46на МС от 19.03.2020г. се осигуряват средства за физическа активност, физическо възпитание, спорт и спортно-туристическа дейност на деца и учащи в институции в системата на предучилищното и училищно образование.
Училищата на територията на община Божурище също се намират в сгради, публична общинска собственост. Директорите им са второстепенни разпоредители с бюджет, а бюджетът им се формира на същия принцип като при детските градини.
Основна причина за недостатъчни финансови и материални ресурси са делегиранитебюджети на училищата. Поради постоянното намаляване на учениците в

училищата в малките общини, не всяко училище може да подсигури необходимите специалисти от една страна, а от друга – в училищата се изпитват затруднения с обезпечаване на материалната база и специализирана литература и помагала за работа с деца със СОП. За тях конкретно са необходими много помагала и игри, които да им помагат по-лесно и бързо да усвояват преподаваните им знания и те да се приближат до тези на своите съученици.
По отношение на осигурената достъпна архитектурна среда в СУ „Летец Христо Топракчиев“, по подадена информация от директора са необходими адаптирани детски площадки и съоръжения за игра,платформи и рампи. А в ОУ„Св. Св. Кирил и Методий“- с. Хераково, са необходими нови чинове, гардероби, печка и вътрешна тоалетна
В училищата има непрекъснато сътрудничество между родители, преподаватели, родителски активи, училищно настоятелство. Създадени са добри условия за комуникация и сътрудничество. Осъществява се предимно личен контакт между родителите, класните ръководители, преподавателите и училищното ръководство.
Броят на учениците определя различното финансово състояние на училищата, което ограничава възможностите на някои от тях да обновяват учебно-техническата и спортната си база всъответствие със съвременните образователни изисквания. По-малкият брой ученици се отразява негативно на качеството и резултатите от учебния процес.
Детските градини и училищата активно участват като бенефициенти или партньори в различни проекти, администрирани и финансирани от МОН и РУО София регион и в НП на МОН, по които попадат в целевата група.
Във всички детски градини и училища на територията на община Божурище функционират здравни кабинети, които са обзаведени с медицински мебели и инструменти, осигурени с медицински и превързочни материали. За здравето на децата и учениците се грижат медицински специалисти.

Таблица 8:*Информация от РЗИ за здравните кабинети в ДГ и училища към 31.03.2021г.*

Община	**Брой здравни кабинети**		**Брой медицински специалисти, работещи в кабинетите**		**Брой кабинети работещи без медицински специалисти**	
Божурище	**в ДГ**	**в у-ща**	**в ДГ**	**в у-ща**	**в ДГ**	**в у-ща**
Общо:	**2**	**2**	**2**	**1**	**0**	**0**

3. Демографска картина и тенденции:

Демографската ситуация в община Божурище е резултат от действието на фактори и влияния, които от една страна са характерни за Република България, а от друга специфични за територията на града и обусловени от неговото историко-културно, социално-икономическо и демографско развитие. Съществено влияние оказват браковете, разводите, раждаемостта и смъртността, миграцията, полово-възрастовата, етническа, религиозна и образователна структури на населението. Те влияят на формирането на човешките ресурси в града, както в количествено, така и в качествено

отношение. Община Божурище е една от малките по територия и население общини в България. Тенденциите в демографското й развитие могат да бъдат проследени с промените в броя на населението на нейния център – гр. Божурище. Населението на общината нараства плавно през последните години.

Таблица 9: *Данни от последното преброяване на населението проведено от НСИ към 31.12.2019г.*

НАСЕЛЕНИЕ КЪМ 31.12.2019 Г. ПО ОБЛАСТИ, ОБЩИНИ, МЕСТОЖИВЕЕНЕ И ПОЛ									
Община	**Общо**			**В градовете**			**В селата**		
	всичко	**мъже**	**жени**	**всичко**	**мъже**	**жени**	**всичко**	**мъже**	**жени**
Божурище	8 497	4 172	4 325	5 675	2 784	2 891	2 822	1 388	1 434

4.Рискови групи деца:

• Деца отглеждани в семейства в риск, т.е. деца, чиито родители имат трудности при отглеждането им;
Трудностите за семействата са от различно естество: социално-битови проблеми (липса на жилище; липса на постоянни доходи в семейството; многодетни семейства); проблеми, породени от липса на умения или невъзможност за родителстване (непълнолетни родители; родители, които са живели в институции; непълни семейства, разведени родители; родители с увреждания, родители, които са в чужбина) и др.

• Деца отпаднали от училище и необхванати от образователната система;
Въпреки че броят на тези деца е малък, той засяга ученици с проблеми в училище. В тази връзка, има недостиг на услугите, предлагащи превенция на отпадането от училище, подкрепа в образователния процес и повишаване на мотивацията на децата да учат.

• Деца с проблемно поведение;
Може да се твърди, че системата за закрила на детето не разпознава в достатъчна степен тези деца като деца в риск, т.е. те не са приоритетна група независимо, че социален работник взема участие в работата на Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН). Налице е различен подход към детето от страна на органите, които прилагат ЗЗД и ЗБППМН. Логично за системата за закрила е да възприема проявата на детето като симптом, като сигнал за проблем, който е основание за закрила, а не повод за наказание.

• Деца настанени извън биологичното си семейство;
Настаняването на деца извън биологичното им семейство се осъществява в две направления. Първото е настаняване в специализирана институция, каквато към момента на територията на община Божурище няма. Второто е настаняване в приемни семейства. Настаняването на дете в приемно семейство е решение на конкретния проблем, но не би следвало да е трайно решение. Въпреки дългата традиция на работа в

областта на приемната грижа, в община Божурище към момента няма професионална приемна майка, при която да енастанено дете.

• Деца с увреждания;
Независимо от направените промени през последните години по отношение на подпомагането и предоставянето на услуги на родители, които отглеждат дете с увреждане, направеният анализ показва, че все още основните затруднения на родителите са от финансово естество (осигуряване на лекарства, консумативи, лечение, рехабилитация). В същото време потребностите на децата с увреждания са свързани и с възможностите за включване и реализация.
От началото на 2019 г. на територията на община Божурище функционира Център за социална рехабилитация и интеграция, който работи с деца със специални образователни потребности. При всеки отделен случай, подходът за разрешаването е различен – водят се индивидуални разговори с ученика и родителите, разговори със специалистите за деца със СОП, с педагогически съветник, отдел „Закрила на детето". Изготвя се план за работа с проблемни ученици.

5.*Деца и ученици с изявени дарби*

Работата с талантливите и даровити деца в свободното им време в областта на науката, изкуството и спорта се осъществява в спортни клубове, школи на училището и в читалището.
Броят на учениците получаващи стипендии за постигнати резултати за учебната 2019-2020г. е 34, а един ученик получава стипендия за стимулиране на деца с изявени дарби, съгласно Наредба за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби.

6.Състояние и предизвикателства пред общата и допълнителната покрепа за личностно развитие на децата и учениците.

6.1. Дейности на учебните заведения и общинска администрация в подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.
Дейности от общата подкрепа за личностно развитие по чл.178, ал.1 на ЗПУО, с които не всички училища могат самостоятелно да се справят и изискват общинско координиране са:

- кариерно ориентиране на учениците;
- грижа за здравето;
- поощряване с морални и материални награди;
- дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
- логопедична работа;

Заниманията по интереси, които училищата на територията на община Божурище предлагат и могат да провеждат, се организират по нов проект, обвързанс Наредбата на МОН за приобщаващо образование, включват педагогически специалисти от училището и физически и юридически лица, чиито предмет на дейност е свързан с тематичните направления на заниманията по интереси. Изборът на занимания по интереси в училищата се подпомага от информационна система, в която се публикува информация за предлагани занимания по интереси от училищата, от физически и юридически лица и идентифицирани от училищата занимания по интереси въз основа на желанията на учениците. Заниманията по интереси се организират приоритетно в тематичните направления:
- Дигитална креативност;

- Природни науки;
- Математика;
- Технологии;
- Изкуства и култура;
- Гражданско образование;
- Екологично образование и здравословен начин на живот;
- Спорт.

Заниманията по интереси в СУ „Летец Христо Топракчиев“ през учебната 2019-2020 година са:
- Спорт;
- Плуване;
- Волейбол;
- Бойни изкуства;
- Колоездене;
- Гимнастика;
- Футбол;
- Балет;
- Информационни технологии;
- Хореография;
- Уроци сред природата, зелени и бели училища, екскурзии с образователна цел, летни лагери и лагер-школи;
- Посещение на театрални постановки, музеи и концерти.

Чрез заниманията по интереси се развива интегрирането на ключовите компетентности, възпитанието в ценности, патриотичното, гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното възпитание, насърчаването на иновациите и креативното мислене на учениците.

6.2. Читалища и спортни клубове в подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

На територията на община Божурище функционират пет читалища, които предоставят възможност на децата и младите хора да развиват своите интереси, способности и талант в самодейното танцово, музикално изкуство и други в различните школи и курсове:
- Детски фолклорен ансамбъл „Божурчета”;
- Танцова фолклорна школа за аматьори”Играорци”;
- Школа по спортни и латино-танци за деца „София данс”;
- Детска вокална група „Палави ноти”;
- Школа по пиано;
- Школа по акордеон;
- Школа по китара;
- Детско творческо ателие – Приложни изкуства;
- Дамски камерен хор;
- Квартет „Божур”;
- Вокална формация „Разноцветни”;
- Езикова школа.

Всички тези творчески формации активно участват в културния и социален живот на общината. Те са в основата на всички концерти по повод национални празници и общински инициативи.Имат много успешни изяви на фестивали в страната и чужбина.
Библиотечният фонд е много разнообразен, атмосферата е уютна и спокойна.
На територията на общината функционираспортен клуб по колоездене, в който активно спортуват деца на различна възраст. Децата тренират по няколко пъти седмично,

взимат участие и в много първенства, някои от които са включени в Националния спортен календар на съответните федерации.

-Колоездачен спортен клуб „Омега Тийм“ има 53-ма лицензирани състезатели и е единственият в България, който развива спорта в цялостния му вид във всички възрастови групи както при младежите, така и при девойките. Състезателите са завоювали многобройни отличия от елитни международни и републикански състезания. Има двукратен балкански шампион на шосе при девойки, а част от колоездачите са и състезатели в националния отбор на България.

III. Основни изводи от аналитичната част

1.Инвестиране в качествено, конкурентоспособно и ефективно образование, чрез оптимизация на общинската образователна система с цел намаляване процента на преждевременно напусналите и отпаднали деца;

2.Развитие на образователната инфраструктура в съответствие с потребностите на местната икономика и нуждите на пазара на труда, важно условие за по-добра реализация на младите хора на пазара на труда.

3. Обновяване и модернизация на наличния сграден фонд на детските градини и училищата, в които не са приложени мерки за енергийна ефективност, чрез реализация на нови проекти;

4. Осигуряване на съвременно оборудване и обзавеждане и създаване на привлекателна образователна среда;

5. Осигуряване на възможност за целодневна организация на учебния процес, места за отдих и спорт, за занимания по интереси и други;

IV. Стратегическа част

1.Обща цел

Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците цели да бъде осигурена обща и допълнителна подкрепа за личностното развитие на всяко дете и ученик в община Божурище, съобразно неговите потребности.

2.Принципи

- Създават се условия за разгръщане потенциала на всяко дете и ученик за личностно развитие, както и за успешна реализация и социализация.
- На децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование се предоставя подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

- Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и всеки ученик.
- Осигурява се непосредствен достъп до ресурсите и базирането им в образователната среда, която е възможно най-близо до децата и учениците.

3.Приоритети, специфични цели, мерки:

- **<u>Приоритет 1: Подкрепа за личностно развитие на деца и ученици със специалниобразователни потребности и с хронични заболявания.</u>**

Специфична цел 1:Приобщаване на децата със специални образователни потребности /СОП/ в общообразователните училища и детски градини.
Мярка 1:Развитие дейността за подкрепа на процеса на приобщаващото образование. Осигуряване на допълнителната подкрепа за деца и ученици:
- Работа с дете и ученик по конкретен случай – за деца със специални образователни потребности;
-Психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и при физически увреждания;
- Осигуряване на достъпна среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
Ресурсно подпомагане.

Мярка 2:Участие на ученици със СОП в мероприятия, изложби, конкурси, спортни изяви и др., наравно със своите съученици.

Специфична цел 2:Работа на специалисти от детските градини и училищата с деца със специални образователни потребности /СОП/ .
Мярка 1: Работа на специалисти от училищата с деца със специални образователни потребности /СОП/ в рамките на проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие” по ОП - НОИР.
Мярка 2: Осигуряване на специалисти за работа с деца със специални образователни потребности /СОП/, освен включените в проект „Подкрепа за равен достъп и личностно развитие”.

Специфична цел 3: Подобряване на материалните условия и достъпност на средатаза обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.
Мярка 1: Подобряване на достъпността на архитектурната среда в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда.
Мярка 2: Подобряване на специализираната подкрепяща среда в образователните институции, съобразно нормативните изисквания (чл. 106, ал. 4 от Наредба за приобщаващото образование).

Специфична цел 4: Осигуряване на качествено и задълбочено оценяване на индивидуалните потребностина децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа.
Мярка 1: Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно чл. 16 и 22 от Наредба за приобщаващото образование за разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците.
Мярка 2: Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6 годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище,

като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие (чл. 10 от Наредбата за приобщаващо образование).
Мярка 3: Ранно оценяване от педагогическите специалисти в детската градина на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца – извършва се съгласно глава втора, раздел I на Наредба за приобщаващото образование (чл. 8 до чл. 11) и включва три аспекта: ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности, определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език и идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа.

- **Приоритет 2: Подкрепа за личностно развитие на деца и ученици от уязвимиобщности и деца в риск.**

Специфична цел 1: Гарантиране на равни шансове на всички деца от уязвими общности за ранно детско развитие.
Мярка 1: Осигуряване на подкрепа за ранното детско развитие в семейна и общностна среда.
Мярка 2: Стимулиране посещаемостта в детски градини.
Мярка 3: Осигуряване на достатъчна ранна подготовка за училище.

- **Приоритет 3:Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците с изявенидарби**

Специфична цел 1: Осигуряване условия за развитие на децата и учениците с изявени дарби.
Мярка 1: Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците с изявени дарби в учебните заведения.
Мярка 2: Включване в дейности на Центрове в подкрепа за личностно развитие.
Мярка 3: Включване в дейности на неправителствени организации, читалища, спортни клубове.

- **Приоритет 4: Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училищатаи детските градини.**

Специфична цел 1: Създаване на механизми за координация и изпълнение на мерки за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училищата и детските градини.
Мярка 1: Създаване на екипи и планове за подкрепа.
Създаване на училищна процедура за обобщаване на информацията за децата и учениците, с цел планиране и реализиране на дейности по интереси, за превенция на трудностите при учене, допълнителна подготовка, за позитивна дисциплина, за развиване на дарбите.
Създаване на условия за структурирани регулярни дискусии.
Привличане на родителите като основни партньори.
Специфична цел 2: Осигуряване подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците в училищата и детските градини.
Мярка 1: Осигуряване обща подкрепа на децата и учениците:

- Екипна работа между учителите. Дейности за мотивация.
- Допълнително обучение по учебни предмети при условията на закона;
- Допълнителни модули за деца, които не владеят български език;
- Консултации по учебни предмети;
- Кариерно ориентиране на учениците;
- Занимания по интереси;

- Библиотечно-информационно обслужване;
- Грижа за здравето. Превенция на психичното здраве. Превенция на насилието и тормоза
- Общежитие;
- Поощряване с морални и материални награди;
- Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения;
- Логопедична работа.

Мярка 2: Създаване на подкрепяща среда.
Мярка 3: Реализиране на проекти и инициативи. Участие в национални програми и проекти като „Ученически практики", „Твоят час" и др.

- **<u>Приоритет 5: Развитие на човешките ресурси в подкрепа за личностно развитиена децата и учениците.</u>**

Специфична цел 1: Реализиране на дейности за повишаване квалификацията на кадрите в учебните заведения за работа в насока подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.
Мярка 1: Обучения за повишаване квалификацията на кадрите в учебните заведения за работа в насока подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.
Мярка 2: Обмен на опит за повишаване квалификацията на кадрите в учебните заведения за работа в насока подкрепа за личностно развитие на децата и учениците.

V.Система за наблюдение на Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Божурище

Реализацията на Стратегията трябва да се възприема като непрекъснат процес на наблюдение, оценка и актуализация, анализ и адаптиране на съществуващите насоки за развитие и дейности към новите обстоятелства. Ключова фаза е мониторингът, който включва наблюдението, оценката и контрола на реализацията на заложените цели и изпълнението на планираните дейности.
Наблюдението е важен инструмент за провеждането на ефективна политика за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Божурище, тъй като неговата основна функция е да дава обратна информация за степента на реализация на целите и приоритетите, и за евентуално предотвратяване на рисковете пред изпълнението на предвидените дейности.
Обект на наблюдението са напредъкът, промените и последиците от предприеманите действия. Той може да се разглежда като непрекъснат процес на събиране, анализ и оценка на информация, необходима за управлението и вземането на решения при изпълнение на стратегията, както и за нейна бъдеща актуализация.

VI. Обща оценка на необходимите финансови и материални ресурси за изпълнение на Стратегията

Основното финансиране на училищата и детските градини, е държавна субсидия, формирана от: стандарт ученик, стандарт паралелка и стандарт институция.
Допълнително финансиране се отпуска с Постановления на Министерски съвет, Писма от Министерство на финансите (ФО), финансиране или трансфери от министерства и ведомства по изпълнението на съвместни проекти и национални програми, съфинансирания от Европейския съюз. Тези средства принципно имат строго целеви характер или правила за разходване, определени по законов ред, инструкции или правила. Разходването следва да отговаря на определения вид, размер и други конкретни условия.

VII. Комуникационна програма

Важно условие за ефективното реализиране на Стратегията за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците е политиката за предоставянето на информация до обществеността. Обществеността трябва да получи пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията. Реализирането на стратегията ще се съпровожда от различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност, както в процеса на разработване, така и по време на реализация.
Комуникационната програма се основава на следните основни принципи:
Прозрачност – информиране на обществеността за изпълнението на дейностите;
Координация с други стратегии, програми, планове за развитие, изпълнявани от държавната и местната власт;
Позитивност на комуникационните послания – изграждане на климат на доверие и съпричастие с всички заинтересовани страни, с оглед ефективното изпълнение на Стратегията;
Широко между общинско и между секторно **партньорство, сътрудничество и екипност** в комуникационния обмен;
Достъпност на информацията – достигане на комуникиращата информация до най-голям брой заинтересовани лица.
Целта на комуникационната програма е да популяризира сред широката общественост и заинтересованите страни ползите, положителните ефекти и резултатите от изпълнението на Стратегията.

VIII. Заключение

Осигуряването на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците е приоритет в националната политика в областта на средното образование. Законът за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващо образование са нормативните основания за организиране на образователната среда и нейните елементи чрез обединяване на ресурсите на всички държавни и местни органи и институции.
Общинска стратегия за личностно развитие на децата и учениците за период от **2 години**, която се приема от общинския съвет.
За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, общинският съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема **годишен план** за изпълнение на дейностите за подкрепа за

личностно развитие. Общинската стратегия и съгласуваният и приет годишен общински план се изпращат на Областния управител до 15 май.
Изпълнението на годишен общински план се координира и отчита на общинско ниво по ред, определен от кметовете на общините и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от ЗПУО. Изпълнението на годишен общински план се отчита и на областно ниво – до 01 март на следващата година като общината трябва да представи в областна администрация отчет за изпълнението на дейностите по общинския годишен план.